

Darvadozás és álmodozás

9 A Magyar Népmesék rajzfilmsorozat bekerült a hungarikumok közé. Jankovics Marcell annak a 15 millió magyarnak készíti műveit, aki nemcsak látja, de érti is a filmjeit.

Egy reményteli háztömb

10 A veszprémi Pokoli toronyból tíz év alatt élhető társasház lett. A Máltai Szeretetszolgálat segítségével ma már nem szegény itt élni. Többen otthonra letek.

Bicskanyitogatás Szentendrén

14 A késkészítés az egyik legrégebbi kézműves tevékenység az őskor óta. A bicskakedvelők szentélye a Késesház, a cégérük is egy hatalmas mives darab.

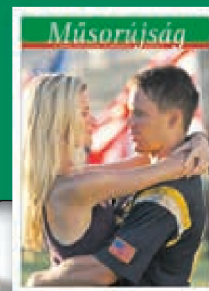

PÉNZT HOZZHAT AZ ÚJSÁG!

www.szabadjold.hu · e-mail: info@szabadjold.hu

SZABAD FÖLD

76. évfolyam,
47. szám
2020. november 20.
Ára: 350 forint
Éves előfizetőknek: 286 Ft
1,91 EUR, 181 DIN, 7 RON

A magyar vidék lapja

Műsorújság
melléklettel

Minden erőnkkel

Vírusos helyzetképünk a 4. és a 29. oldalon

A királyné gardróbja

25 A magyarok koronát tettek a fejére, Sisi pedig a szívét adta cserébe. Koronázási ruhájának pontos másolata húsz kiló súlyú, az uszály majdnem öt méter hosszú. Két és fél hónapig hímezték a motívumokat, a díszítéshez 5800 darab Swarovski kristályt használtak.

Menő ez a szakma!

26 Egy óra, ahol a diákok csirkét vagy éppen disznószívet boncolnak, érdemjegyek helyett pontokat gyűjtenek, videón felelnek, párosan írnak dolgozatot. Vagyis személyes élmények során sajátítják el a tananyagot az Elménybiológia keretében.

Csatári Bálint szellemében

A Szabad Föld olvasói jól ismerik *Csatári Bálint* (1949–2019) nevét. A lap vele készült utolsó interjúja (a 2019. január 18-i számban) nekem külön nagy emlék. Az MTA Regionális Kutatások Központja kecskeméti Alföldi Tudományos Intézetének nyugalmazott igazgatója a hazai tanyakutatás vezéralakja volt, akitől nagyon sokat tanulhattam a Szegedi Tudományegyetemen.

Diákként és doktorhallgatójaként szigorú tanárnak ismertem, aki választottait következetes szeretettel irányította a közös cél felé. Ez vállaltatta velem a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnöki tisztét, „addig, ameddig érdemes!”. S ezért vállalta nemzetközi összehasonlító tanyakutatói dokortémám tudományos vezetését, ő bátorított a címre is: „A közép-európai tanyás térségek ökoszociál-földrajza bajor, magyar és osztrák példák alapján”.

Mikor 2009/2010 telén a Magyar Ökoszociális Fórum (MÖF) az Első Magyar Tanya-szemináriumát rendezte Kiskunmajsán – olyanok nyílt vagy sunyi szellemi ellenszélben, akiknek a „vidék” csak politikai ugródeszka volt –, Csatári Bálint levélben küldte üdvözlését és sikert kívánt a rendezvénynek. Nem csoda, ha a MÖF fenntartható vidékfejlesztési mintaprojektjét (hosszú távú tervezetét) az ő emlékére neveztük Csatári-tervnek, és majdan alföldivé, országossá, Kárpát-medenceivé nevelő hajtatóházát Magyarország ma is legtanyásabb megyéjébe, Bács-Kiskunba álmodtuk.

Az édesapám, *Győri-Nagy Sándor* kultúr-ökológus által 1999-ben, a Szent István Egyetemen alapított MÖF első „tanyakörnyezeti” nagyrendezvénye is ebben a megyében volt (2005, Jánoshalma: „Tanya-Falu-Város”). Innen indult alföldi (2008, Nagykálló; 2009, Baja), illetve külhoni irányba (2007, Saniob/Szentjobb: „Szent István körút a fenntartható vidékért”) az ökoszociális (a környezeti felelősséget a társadalmi tisztességgel párosító) gondolat. Ezért biztató, hogy a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke, *Rideg László* a MÖF képviselőivel történt októberi találkozáson rokonszenvvel fogadta a vidék fenntartható újratanyásítását célzó

Báránym, báránym. A kép Nagy Gergely csólyospálosi tanyai gazdaságában készült a Szent István Egyetem hallgatóinak tanulmányi kirándulásán

Csatári-tervet, s továbbvivő javaslatokat fűzött hozzá. Ezek a MÖF-nek, mint építő társakat és nem ellenséget kereső környezetvédő társadalmi szervezetnek is szándéka szerint valók. Rideg László helyeselte például a lakiteleki Népfőiskola Alapítvánnyal való összefogást. Lakitelek neve régtől fogalom a magyar vidéképítésben.

Szövegségest látunk az Agrárminisztériumban, amelynek föld-, vidék- és környezetügyi teljesítménye – pár jelentős adósság mellett – korszakos jelentőségű. Nélkülözhetetlen a családügyi miniszter asszony eddig is történelmet írt tevékenysége a tanyavilág számára. A „tanyasi csok” gyűjtőnév arra az összetett feladatra, amit a tanyavilágból kivont minőségi népesség pótlása, az alulhasznált tanyatáj hatékony beemelése jelent a vidékgazdaságba.

A fenntartható újratanyásítás nem egyenlő a XX. századi tanyák újralétesítésével. Tanya-szakirodalmunk java és közép-európai kutatásaink intenek, hogy a spontán tanyásodás vagy a terves szegénytanya-ke-

rületek létesítésének hibáit nem szabad újra elkövetni.

Tény, hogy a magyar vidékfejlesztés utolsó tíz éve kiküszöbölt sok olyan gondot, amely korábban gátolta a tanyai életet. Nem véletlen épülnek új tanyak olyan helyeken (Kiskunfélegyháza, Kecskemét és más települések körül), ahol – Csatári Bálint kifejezésével élve – adottak a „telepítő tényezők”. Ám ahol még nincs együtt mind – villany, jó út, tisztázatlan a vízhasználat –, bár spontán újratemelődéssel ismét megjelent a minőségi tájfenntartó gazda típusa, ott szükséges a programszerű erősítés, a telepítő tényezők okos kiegészítése.

Az új, klímaváltozás-álló tanyak lakói reményeink szerint népes, életerős, tájfelelős családok lesznek, akik munkájukkal egészséges élelmiszereket, s rendezett, szép tanyatájat „termelnek” majd maguk és mások hasznárára. Erről kíván gondoskodni társadalmi együttműködésben a MÖF Csatári-terve.

Nagy Gergely
geográfus, a MÖF alelnöke